

na Francoskem že leta 1558; na Nemškem je pravo natiskanje sekiric še le Breitkopf na Lipskem leta 1752 vpeljal.

117. *Oblon, balon*, glej: „Aerostatična mašina.“
(Dalje prihodnjič.)

Národnost — in pa slepôta nekterih.

Res mora slep biti, kdor ne vidi, da dandanašnji vsak narod v Avstrii — ker ima Božjo voljo in cesarjevo pismo od 20. oktobra 1860 za-se — se poganja za to, da dobi popolnoma vse pravice, ktere so prva podlaga vsemu temu, da si po čedalje viši omiki zljajša in zboljša svoje življenje. In vendar žalibog, da se tacihi slepih ljudi ne manjka, kateri res mislijo, da se bo dalo pravično to zahtevanje še kdaj zatreti in da bode vseh teh „norčij“, kakor jih imenujejo, zopet konec. Oj, kako slepi so taki ljudje, ki ne vidijo, kaj se po svetu godí in kako od 20. oktobra 1860, ko je zopet solnce blage ustave posijalo pred prag vsem avstrijskim narodom, vsako leto, kar se tiče národne zavesti pri mladih in starih, za deset let šteje, in kako vsakoršno zateranje po fizičnih postavah le toliko večo reakcijo rodi!

Odkod pa vendar izvira taka slepota nekterih? Vzroki so mnogoteri.

Nekteri izmed njih so tacega stanú, da ne pridejo z narodom v nikakoršno dotiko; občijo se le z ljudmi svojih misli, in če prav naleté včasih na kakega družega človeka, tudi ne zvedó pravega zato, ker jih pozná in — molčí, ali pa, če je reva v možganih, se jim hlina in napeljuje vodo na njih mlin. — Drugi so zopet tako kratke pameti, da ne ene svoje, samostojne misli nimajo; le, kar beró v časnikih, katerih glavna naloga je, da „kulturo nosijo na vzhod“, to jim je evangelij; ti časniki pa imajo za vso Avstrijo le eno struno, po kateri naj hoté ali nehoté plešejo vsi njeni narodi. — Še drugi pa so tako zarujevéli v nekdanjem Meternihovem času, da res mislijo, da omika je le privilegija enega národa in po to privilegijo morajo segati vsi narodi. Kakor je nekda Napoleon nameraval vés svet v Francoza vtakniti, tako si mislijo nekteri dandanašnji, da vsa Avstrija mora v vsem nemška biti. V tem smislu si po stari in novi „Pressi“ in družih enacih časnikih tolmačijo oni „Reichseinheit“ (edinstvo cesarstva) in črtijo in preganjajo druge, kateri le predobro vejo, da je tem možakom „Reichseinheit“ le plajšč, za katerim zakrivajo svoj „Grossdeutschthum“, tedaj je za njih centralizacijo skrita le germanizacija. Tem ljudém ne gré v glavo, da prava srčna edinost mnogih narodov se opira ravno na to, da vsak narod vživa enake pravice, — da narod ne zavida národa za prednosti, — da vsak narod more po najbližji in najpravniši poti — to je, po poti svojega (maternega) jezika doseči vse to, česar potrebuje za omiko in blagostan svoj. Ko bi ti centralisti, ki se še celó „liberalce“ (svobodnjake) imenujejo, le po veliki natori se ozrli in bi imeli kaj razumka za njene stvari, saj bi vendar mógli viditi, da rožice raznih barv in dišav cvetó na livadi ena poleg druge, in livada ostane cela kakor je bila; da tičice prepevajo pod milim nebom v logu ena zraven druge in nobena izmed njih ne sili drugi svoje pesmi, pa se vendar njih mili glasi zlagajo v tako soglasje, ktero ušesa mika in srce veseli, in log ostane log, kolikoršen je bil. Kako, da tako tudi vsi narodi mnogojezičnega našega cesarstva, drug zraven drugega, v miru in ljubezni ne bi živeli kot bratje v vsem enacih pravic? Ta razlika je Božja naredba; po kateri pravici se ji mora malopridni človek zoperstavljati? Vsak narod ima pravico do tega, da vsak

njegovih ljudi veljá za človeka v državi; ako se mu pa njegov jezik jemlje, kateri je sredstvo, da po najkrajši poti dospé do potrebne omike, se mu jemlje popolna veljava njegova, ker drug človek mora namestovati njega, da mu pové, kar on sam iz pisma ali knjige ne more izvesti, v ptujem mu jeziku podanem. Nekdaj, ko so časi bili še bolji, ko ni bilo za vsak kos kruha desetero ust, ni bilo ljudstvu poduka in omike tako sila treba, kakor dandanašnji, ko nas je deset namesti enega in se kolo napredka tako silno vrtí, da vsak je revež, kdor zaostaja. Nekdaj je bilo dosti, da so le eni kaj znali, vsi drugi so tavalili kot Božji voleki za njimi, — dandanašnji moramo vsi vsi, naj smo na kmetih ali v mestih, na poti omike naprej, da si moremo kruh služiti, davke odrajtovati in še drugim potrebam zadostovati.

To spoznavajo zdaj vsi narodi in v vsakem narodu vsi ljudje, kateri se že čutijo človeka. Zato pa se tudi širi národna zavest veselo po vseh okrajnah in tako krepko zbudena nikdar nikoli ne bo več otrpnila, ker otrpnost taka bi bila duševna smrt. Čas sedanji na vso moč terja omike (Bildung), omika pa národno veljavo, po kateri se pride do nje: Nemec pa poti svojega jezika, Magjar po svojem, Italijan po svojem, Slovan po svojem itd. Kdor je zaostal, ta mora toliko bolj hiteti, da prihití, kar je zamudil. Kdor dandanašnji hoče kak narod podučevati in omikovati s ptujim jezikom, dela prav tako, kakor da bi človeka posadil na okorne kola in bi ga vozil po ovinkih do namenjenega mesta, namesti da ga posadí na železnico, ktera ga hitro in naravnost pripelje, kamor je namenjen.

To dobro spoznavajo narodi dandanašnji, — zato so slepi, ki vsega tega ne vidijo, ali ki, kakor neka ptica, skrivajo glavo svojo pod perute, da ne bi vidili, kar se godí po svetu.

Národna pravljica.

Zakaj ni na Krasu studencev?

Ko sta Bog in sv. Peter po svetu hodila, prideta enkrat tudi na Kras. Nekega večera prosita pri neki hiši, da bi ju prenočili. Krašovci, gostoljubni ljudje, jima brez nerganja obljubijo prenočišče. Stopita tedaj v hišo, se vsedeta za mizo pa večerjata. Imela sta pri sebi tudi gnjat; nekoliko si je vrežeta, ostalo zavije sv. Peter v papir in dene v torbico. Po večerji jih prosita, da bi ju peljali spat; na to jima pokažejo na neko slamo. Ko zaspita, pridejo nekteri potuhnjenci, vzamejo gnjat iz torbe, vtaknejo va-njo čok in zavežejo zopet, kakor je bilo poprej. Drugo jutro vstaneta Bog in sv. Peter, se poslovita in gresta dalje. Čez nekoliko časa hočeta zajtrkovati. Peter odveže torbo, zagleda v nji čok namesti gnjati, se vstraši ter reče Bogu: „Krašovci so naji opeharili za gnjat.“ „Naj nas le, reče Bog, jedli bodo, pa piti ne bodo imeli kaj.“ Pri tej priči vsahnejo vsi studenci, in od te dôbe ne vrejo več.

F. O. P.

Tri dni v Zagrebu. *)

Spisal Dr. Ž.

(Dalje.)

Dospela sva sedaj z gosp. profesorjem do „mirne kolibe“ ali utice, ktera stoji v sredi sadnega vrta in je

*) Ne moremo si kaj, da na opazko referenta o koncertu „Kola“ v 33. broji „Naše gore list“ ne bi pitali gospoda pisatelja: ali čita „Tri dni iz Zagreba“?? Ako čita te pisma, priznati mora, ako je poštenjak, da so polne živega poštovanja do južnih naših bratov. Mi pa ker dobro poznamo pisatelja onih pisem, dostavljamo še to, da bi južno slovanstvo presrečno bilo, ako bi le dosta tacihi „hrvato- in slovenofobov“ imelo!

Vred.